

AZ ÉPÍTÉSÜGYI TÁJÉKOZTATÁSI KÖZPONT TÁJÉKOZTATÁSI MUNKÁJÁNAK FEJLŐDÉSE

Kováts Tibor

Építésügyi Tájékoztató Központ

A műszaki tájékoztatási munka világszerte az egyre növekvő műszaki fejlesztési igények nyomában lendült fel, így hazánkban is. Fejlődésében - és ez tapasztalható ma is - főként azokon a műszaki területeken vált rutinosabbá és szervezettebbé, ahol hazai műszaki megalapozottságunkat a második világháború pusztításai nem semmisítették szinte döntően meg, avagy amely iparágakban a világszínvonal - a ránk maradt örökség folytán - nem volt rendkívül alacsony.

Sajnos az építőiparban - mint köztudott - ez a technológiai és műszaki fejlesztési szint rendkívül alacsony volt a felszabadulás utáni években, éppen ezért jelentős és folyamatos igény sem merült fel arra nézve, hogy az egész hazai építésügynek legyen valamiféle speciális műszaki tájékoztató szervezete.

1. TÖRTÉNETI VISSZAPILLANTÁS

Lényegében az építésügyi tájékoztatási munka hazánkban, a maga kezdeti formájában, csak az 1950 utáni esztendőkhöz jelentkezett. Ekkor hívták életre a tárca felügyelete alatt az ÉM Építésügyi Dokumentációs Irodát. Nem lehet ugyanis a mai értelemben vett tudományos, de legalábbis a műszaki-gazdasági igényekhez igazodó, s jórészt külföldi információkra támaszkodó, rendszeres tájékoztatási tevékenységnek mondani a korábbi jogelőd, az ÉM Dokumentációs és Nyomatványel-látó Vállalat munkáját, amelynek elsődrendű feladata a nemrég államosított építőipari vállalatok szakkádereinek ellátása volt technológiai, szervezési és irányítási tájékoztató anyagokkal.

Mégis a hazai építésügyi szakmai tájékoztatási munka lényegében itt csirázott ki. Ez a tájékoztatási dokumentációs munka, jóllehet ebben az időben inkább ösztönös volt, mintsem módszeres, nem támaszkodott külföldi szaklapokra és műszaki kiadványokra, sőt még a referáló tevékenység sem indult meg, az alapokat azonban a hazai építésügyi tájékoztatás terén ezzel leraktuk.

A következő megtett lépcső az írásos tájékoztatási munka tudatos és rendszeres megindítása, amely azonban még mindig csak a megjelenő szakirodalmi kiadványokra hívja fel a figyelmet, tehát így lényegében a saját kiadványok propagandaeszközének tekinthető. Ezt, a kiadványokat népszerűsítő, ismertető munkát a jogelőd még nem műszaki-tudományos céllal végzi, inkább üzleti és kereskedelmi jelleggel. Nincs is ekkor még "tájékoztatási" vagy "információs" részleg vagy csoport, de az ilyen irányú - s a szakirodalommal kapcsolatos - műszaki tájékoztatási munka ezzel megkezdődött.

Az 1960-as esztendőkkel a műszaki fejlesztési tervek és feladatok is egyre sürgetőbben jelentkeztek, s a felügyeleti hatóság is megállapítja, hogy ... "az építésügy területén szervezett műszaki tájékoztatási szolgálatot kell kialakítani."

Az EM Dokumentációs Iroda keretében tehát megalakul /1959-ben/ a tájékoztatási részleg, amely már tervszerű tájékoztatási munkát végez a hazai építésügyi főhatóság, szervek és vállalatok, intézetek és intézmények részére.

Itt kell megemlékeznünk arról is, hogy a hazai műszaki tájékoztatás időközben - ugyancsak az idő sürgetésére - már országos hatáskörű szervezetet kapott az OMK formájában, mely a jelenlegi OMKDK jogelődje volt, és amely eddig az építőipar és építőanyag-ipar területéről származó külföldi információs anyagokat is gyűjtötte, feldolgozta és közreadta.

Az ÉDOK tájékoztatási részlegének tehát mindenekelőtt be kellett bizonyítania, hogy képes átvenni ezt a munkaterületet, fel tudja dolgozni az építésügyi szakterületet érintő külföldi szakirodalmat, s az így feldolgozott információs anyagot közvetíteni tudja az illetékesekhez.

1961-ben tehát megállapodás jön létre az OMK és az ÉDOK között, melynek értelmében hivatalosan is megosztják a tájékoztatási, könyvtári és szakkönyvtárosképző munkaterületeket, s ezzel ért el az ÉDOK tájékoztatási részlege munkájának lényegében első hivatalos elismeretetéséhez, amikor is illetékesek képesnek látták már e szervezetet arra, hogy ezt a hazai - igen összetett, nagyarányú fejlődésnek indult és igen fontos - szakterületet, s ennek műszaki tájékoztatási munkáját rábizzák.

Ezzel párhuzamosan jelentkezik az elismerés az EM - mint felügyeleti hatóság - részéről is, ahol elsősorban a Műszaki Fejlesztési Főosztály járt az élen a hazai műszaki tájékoztató munka kialakításában és minden irányú támogatásában. Ennek a kialakulási és fejlődési nehézségeit, küzdelmes időszakait nem szabad lebecsülnünk. Ennek során nem egyszer az is vitatottá vált, hogy egyáltalán szükséges-e ilyen építésügyi tájékoztatási szervezet, de ugyanakkor fokról-fokra bebizonyosodott az évek során az is, hogy nincs gazdaságos műszaki fejlesztési program - jól megalapozott, korszerű és gyors műszaki tájékoztatási szolgálat nélkül!

2. A TÁJÉKOZTATÁSI TEVÉKENYSÉG AZ ÉPÍTÉSÜGYI TÁJÉKOZTATÁSI MUNKA KERETÉBEN

Az építésügyi tájékoztatási szervezet első magjaként, 1950-ben alakult meg tehát az EM Könyv- és Lapkiadó Vállalat, majd ez alakult át 1954-ben EM Dokumentációs és Nyomatványellátó Vállalattá, hogy 1960-ban átszerveződjék EM Építésügyi Dokumentációs Irodává.

Ezek a jogelődi szervezeteken keresztül a tulajdonképpeni tájékoztatási munka is lépésről-lépésre alakult ki, a korábbiakban bemutatott fejlődési fokozatokon, ráhatásokon keresztül.

Mindezeket figyelembe véve, az építésügy egész területéről - és ezen belül elsősorban a főhatóság, a műszaki fejlesztés, valamint a gazdasági tervezés, továbbá a kutatás és műszaki tervezés oldaláról - jelentkező, megnövekedett igények szükségessé tették a központi építésügyi információs szerv profiljának korszerűsítését.

Ekkor alakul át - az 52/1965. EM sz. utasítás alapján - az ÉDOK, most már jelentős profilbővítéssel, EM Építésügyi Tájékoztatási Központtá /ÉTK/, amelynek neve elől az EM, majd később az ÉVM - a főhatóságra utaló - jelzést is elhagyva jutunk el a jelenlegi ÉTK kereteihez.

Visszatekintve az elmúlt időszakokra, meg kell állapítani, hogy a hazai építésügyi tájékoztatás munkáját a múltban, nem egyszer, az öncélúság jellemezte. A tájékoztatási munka nem vette kellőképpen figyelembe a felhasználók igényeit, holott ez egyik lényeges tényező az információk gyűjtéséhez, rendezéséhez és értékeléséhez. Ilyen körülmények között tehát az információs kapcsolat a felhasználók széles körű és több rétegű igényeivel elég laza volt, s éppen ezért a munka - mind a tájékoztatás, mind a felhasználás részéről - nem lehetett elég hatékony.

Az 1965-ben bekövetkezett szervezeti változás óta eltelt évek ismét a fejlődés feltartóztathatatlanságát igazolták. Így az 1968-ban fokozatosan beinduló új gazdaságirányítási rendszer kiváló lehetőséget biztosított a fenti hiányosságok, az információáramlás komplex kialakulását gátló nehézségek megszüntetéséhez. Mind politikai, mind gazdasági tekintetben szélesre tárta a kapukat az értékes és fontos műszaki információk rendszeres hazai és külföldi cseréje előtt, elősegítve ezzel, hogy a korszerű tájékoztatási munka egyre intenzívebbé, a gyakorlathoz jobban igazodó tevékenységgé váljék.

Ezt a kibontakozást segítette elő hazánkban az 1968 február 1-i párthatározat is, amely rögzítette a kutatással szemben támasztott főbb követelményeket. Eszerint a kutatásnak - a korábbiaknál sokkal nagyobb mértékben - a legfontosabb népgazdasági célok megvalósítására kell koncentrálnia és fokozottabban kell támaszkodnia a nemzetközi tudományos együttműködés lehetőségeire.

A szűkebb és hagyományosabb értelemben vett kutatási információ és koordináció feltételei - amelyek a műszaki tájékoztatás legkomolyabb alapjait képezik - a gazdaságirányítási új rendjének bevezetésé-

vel ugyancsak döntően megváltoztak. A kutató-fejlesztő munkák vállalati, központilag nem koordinált hányada jelentősen megnőtt. Emellett megváltozott a kutatások beszámolási rendje is, az országos archiválási rendszer bevezetésével. Az építésügyi tárca tájékoztatási bázisintézetének - az ÉTK-nak - fokozatosan arra kell felkészülnie, hogy ebben a minőségében, a megnövekedett és egyre növekvő intézeti komplex feladatoknak eleget tudjon tenni.

A főhatóság megbízása folytán az ÉTK feladata lett a tájékoztatási munka keretében az építési kutatásokkal kapcsolatos tematikai információ adatbázisának megteremtése és statisztikai jellegű, folyamatos feldolgozása; beleértve ebbe az ÉVM-en kívüli építési fejlesztési, továbbá a külföldi építési kutatások tematikai fejlődésének regisztrálását is. E tájékoztatási munkák során az ÉTK-nak olyan előkészítő tevékenységet kell folytatnia, hogy a beszerzett és feldolgozott kutatási anyagot értékelésre, döntéselőkészítéshez vagy koncepció kialakításához készen bocsáthassa a főhatóság vagy a kijelölt bázis kutatóintézet rendelkezésére.

Korábban főként a tárca szabta meg a vállalatok, intézmények fejlődési és fejlesztési irányát, ütemét. Az új gazdaságirányítási rendszer - a központi irányítás felső szintű ellenőrzését nem csorbítva - sok vonatkozásban szinte korlátlan kezdeményezési és fejlesztési lehetőségeket nyitott meg a vállalkozások előtt. Sőt ennek anyagi bázisát - a műszaki fejlesztési alapot is - a vállalatok kezelik, vele a legcélszerűbben gazdálkodhatnak. Az új gazdaságirányítási rendszer nyomán innen indulnak ki most már zömmel azok az információs igények, amelyek kielégítése a jelenlegi ÉTK központi feladata.

A jelentkező információs igények széles körű kielégítésére az ÉTK-nak is megfelelő szervezetet kellett létrehozni. A tájékoztatási munka, mint főtevékenység nem állhat meg önmagában, hiszen támaszkodnia kell a dokumentációs /könyvtári/ anyagra, sőt a feldolgozás során szüksége van fordítási munkákra, mikro- és diafilmeken rögzített rajzokra, adatokra, esetleges archivumi anyagokra; továbbá gyorsmásoló, sokszorosító, sőt nyomdai berendezésekre.

Részben az új gazdaságirányítási rendszer lehetőségei, részben a műszaki fejlesztési program széles körű adat- és információigénye, de nem utolsósorban a már ugyancsak kiemelten említett műszaki kutatási színvonal specifikusabb rétegződése teremtik meg külön-külön és együttesen az építésügyi tájékoztatási munka új módszeres megjelenési formáját: az információáramlás rendszerét.

Az ÉTK információs tevékenységét tehát az új rendszerű információáramlás kiépítésén keresztül kell most már biztosítani, amely információáramlás az adatgyűjtés - feldolgozás - tárolás - visszakeresés és szolgáltatás folyamatán keresztül történik. A felmerülő igények az egyik oldalon - a beszerzett, illetve kapott információk a másik oldalon áramlanak be a tájékoztatási szervezetbe. Az igények felmérése, rendszerezése, sulyozása mellett, illetve ezzel párhuzamosan folyik a beérkező /külföldi/ műszaki információk feldolgozása és értékelése, valamint e két folyamatsor koordinációs tevékenysége.

A beérkezett és rendszerezett anyagot az ÉTK-ban a tájékoztatósi munka keretében egyre több - megint csak az igények jelentkezésének megfelelően kialakított - módon dolgozzák fel. Ezek a feldolgozási módszerek ugyancsak a tájékoztatósi munka fejlődésével együttesen alakultak ki, továbbá ugyancsak így kerültek kialakításra a nem egyszerű sajtós - csak az építésügyi szakterületre jellemző - megjelenési, közlési formák is.

A beérkező hazai vagy külföldi tájékoztató anyagból a feldolgozott információk elsődlegesen referátum vagy bibliográfia, illetve annotált bibliográfia formájában kerülnek rögzítésre. Referátum készül tehát a fontosabb műszaki és gazdasági folyóiratcikkekről, a kutatási jelentésekről és a tanulmányuti beszámolókról, továbbá a külföldi gyártmánykatalógusokról, prospektusokról és az un. cseredokumentum anyagokról. Ezek tehát ilyen formán rögzítve kerülnek be a műszaki tájékoztatás "áramkörébe", szaknyelven szólva: az információáramlásba.

További feldolgozás történhet tömörítvény formájában, sőt ezt a hazai - a magyar építőipar műszaki fejlődését reprezentáló - cikkek esetében, a külföldi építésügyi szervezetek részére szerkesztett és megküldött, háromnyelvű Bulletinben adjuk közre. Ugyanakkor a külföldi szaklapokból készített tömörítvényeket, a szakcikkeket rövidítve, a lényegüket magyar nyelven összefoglaló ismertetőket hetente, havonta és negyedévenként megjelenő, képekkel, ábrákkal és fotókkal illusztrált, s a tájékoztatósi munka keretében szerkesztett periodikumokban adjuk közre /1. táblázat/.

1. táblázat

Az ÉTK-ban a tájékoztatósi munka keretében
rendszeresen szerkesztett periodikumok, tájékoztatók

A periodikum megnevezése	Témaköre	Megjelenési időszak
1	2	3
1. <u>Építésügyi Műszaki és Gazdasági Tájékoztató</u> Terjedelme 100 old. ábrákkal, fotókkal	A nemzetközi szakirodalom tanulmányait, közleményeit, műszaki újításait ismertető szemle	havonta
2. <u>Vezetők Tájékoztatója</u> Terjedelme 30 old.	Külön, csak felső szintű vezetők részére a külföldi szaksajtó súlyponti információs anyagából összeállítva	havonta

1	2	3
<p>3. <u>Építéstervezési Gyorsindex</u> az OMKDK-val együtt Terjedelme 60 old.</p>	<p>Mintegy 200 külföldi szakfolyóirat címeiben megjelölt releváns szavak alapján összeállított szövegkörnyezetes index, főként műszaki tervezők részére</p>	<p>havonta</p>
<p>4. <u>Építőipari és Városfejlesztési Világkiradó</u> Terjedelme 30 old. fotókkal</p>	<p>A Magyar Távirati Irodával /MTI/ közösen szerkesztett riportlap, az építésügyi aktualitások friss közlésére, főként személyes tájékoztatásra</p>	<p>hetente</p>
<p>5. <u>Bulletin</u> Terjedelme 110-120 old. ábrákkal, fotókkal</p>	<p>A magyar építésügy helyzetét ismertető hazai szakcikkek, tanulmányok tömörítvényeiből összeállított, háromnyelvű tájékoztató</p>	<p>évente négyszer</p>
<p>6. <u>Építőipari Ujitások Országos Értesítője</u> Terjedelme 50 old. ábrákkal, műszaki rajzokkal</p>	<p>A vállalatoknál elfogadott és hasznosítható építőipari ujitásokat ismerteti és bevezetésüket segíti elő</p>	<p>évente négyszer</p>
<p>7. <u>Kutatási Jelentések Katalógusa</u> Terjedelme 200 old.</p>	<p>Az ÉTK-hoz beérkező kutatási jelentések éves összesítője, tájékoztató anyaga</p>	<p>évente</p>
<p>8. <u>Tanulmányuti Jelentések Katalógusa</u> Terjedelme 50 old.</p>	<p>A tárca részéről szervezett, illetve engedélyezett külföldi szakmai tanulmányutakról szóló beszámoló éves összesítő tájékoztató anyaga</p>	<p>évente</p>
<p>9. <u>Budapesti Nemzetközi Vásár Építőipari és Építőanyagipari Katalógusa</u> Terjedelme 200 old.</p>	<p>Tartalmazza a vásáron kiállító hazai építő-, tervezővállalatok és építőanyag-ipari, valamint építőgépeket gyártó üzemek, szállító vállalatok és szervezetek cím- és hirdetési anyagát</p>	<p>évente</p>

1	2	3
<p>10. <u>Budapesti Őszi Vásár</u> <u>Építőipari és Építő-</u> <u>anyagipari Katalógu-</u> <u>sa</u></p> <p>Terjedelme 200 old.</p>	<p>Tartalmazza a vásáron kiállító hazai építő-, tervezővállalatok és építőanyag-ipari, valamint építőgépeket gyártó üzemek, szállító vállalatok és szövetkezetek cím- és hirdetési anyagát</p>	<p>évente</p>
<p>11. <u>Hungarian Building</u> <u>Marketing</u></p> <p>Terjedelme 80 old. többszínnyomásban, fotókkal, rajzokkal</p>	<p>Angol nyelven megjelenő nemzetközi építésügyi hirdetési fórum, a hazai - exportra is termelő /szellemi exporttal is foglalkozó/ - vállalatok, kutató- és tervezőintézetek hirdetési számára. Kapják az ÉTK címjegyzékében szereplő összes nyugat-európai építőipari szervezet, vállalat, intézet; és kívánság szerint külön átadott címjegyzékben szereplő szakmai csoport</p>	<p>évente négyyszer</p>

Speciális feldolgozási rendszert alakított ki a gyakorlat az un. világszínvonal-vizsgálatok tekintetében.

Ez a munka az építésügy területén 1963-ban kezdődött, az EM műszaki fejlesztési, közgazdasági és pénzügyi főosztályainak irányításával, minthogy ez időben főként a hazai építésügyi kutatások hatékonyságának növelése érdekében volt szükség ezekre a vizsgálatokra. Ezek a világszínvonal-vizsgálatok az ÉTK tájékoztatási munkájában egyre komolyabb szerephez jutnak, és a vállalatok, intézetek megrendelésére vagy előre összeállított feldolgozásban, vagy megadott témakörökben megrendelésre elkészítve szolgáltatja az ÉTK.

A világszínvonal-vizsgálati munkát - a kialakított gyakorlat alapján - az ÉTK három szinten végzi:

1. Szelektált és értékelt adatgyűjteményt, un. Rekordlistát készít, amely valamely műszaki termék megoldásainak egy vagy több jellemző műszaki paraméterrel való ismertetése. Célja általános tájékoztatást nyújtani a nemzetközi eredményekről, távolabbi célja, hogy alapot adjon összevont mutatók kidolgozására, amelyek jellemzik a vizsgált szakterületek műszaki színvonalát.

2. Trend-jelentést, un. iparági vizsgálatot állít össze, amelyben valamely műszaki megoldásnak a többi, azonos igényt kielégítő megoldásokhoz viszonyított részarányát, illetve az idő függvényében való részarány változásának alakulását mutatja be. Emellett a vizsgálat utal a fejlődés tendenciájára, ütemére, esetleg extrapolálására. Ugyancsak általános, nemzetközi szintű - de már az előzőnél mélyebb és szélesebb körben specializált - tájékoztatást nyújt.

3. Tématanulmányokat tesz közzé, amelyek részletes műszaki adatokat, fejlődési tendenciákat, műszaki jellegű nemzetközi értékeléseket tartalmazó, esetleg gazdasági adatokkal kiegészített, elemző tanulmányok. A tématanulmány rendszerint valamely igen szűk témakörben nyújt igen részletes műszaki információt, tájékoztatási céllal. Nagyan hasznosítható kutatás előkészítéséhez, s éppen ezért felhasználói főként kutató és műszaki fejlesztéssel foglalkozó operatív szervek.

Ahogy megváltozott a felső irányítás, a központi tervezés, a távlati fejlesztés szerepe, és ahogy megváltoztak a nemzetközi gazdasági együttműködés formái - úgy alakult ezekhez igazodva, fokozatosan az ÉTK tájékoztatási tevékenysége is. Mindinkább előtérbe kerülnek - az új gazdaságirányítási rendszer lehetőségei folytán - a termelő vállalatok által adott piacvizsgálati és piacfelmérési megbízások. Ezekben a vizsgálatokban egy-egy gyártott termék vagy berendezés hazai felfutási esélyeit kell műszaki-gazdasági számításokkal olyan megbízhatóan igazolni, hogy a vizsgálati eredményre a gyártó vállalat több éves műszaki fejlesztési programot /beruházásokat, import anyagok vagy berendezések beszerzését stb./ és megfelelő kapacitásbővítést kezdeményezhessen.

Az ÉTK ilyen jellegű műszaki-gazdasági tájékoztató munkájának - éppen a fent említettek folytán - mind műszaki, mind pénzügyi súlya megnövekedett. Nyilván csak azok a megrendelők veszik újra igénybe ezt az ujszerű szolgáltatást, akiknek az előző megrendelésükre kapott információs anyag helytálló adatokat nyújtott, és beruházási, műszaki fejlesztési tervüket pozitívan támogatta.

3. AZ ÉTK TÁJÉKOZTATÁSI FELADATAI AZ ÁGAZATI MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁSI RENDSZERBEN

Az ÉVM területén kezdetben a Műszaki Fejlesztési Főosztály feladata volt az ágazati műszaki információs rendszer kidolgozása. Ehhez megbizta az ÉTK-t, hogy állítson össze javaslatot, majd dolgozza ki koncepcióit a rendszer kialakításához.

Először is a rendszer illeszkedését kell vizsgálni az országos - a már kialakult - információs rendszerhez. Itt meg kell jegyezni, hogy az országos információs rendszerben - jóllehet végleges formájában még nem alakult ki - máris számos élő kapcsolat van, amelyet az ÉTK mind az OMFB, mind az OMKDK, de az egyéb hasonló intézmények viszonylatában - pl. a kutatások és a műszaki fejlesztési koncepciók területén - már eddig is jól hasznosított.

A javaslatok kidolgozásához elsősorban tisztázni kellett a felmerülő igényeket. Az információs felmérő munka az igényeket az alábbi négy csoportba sorolta:

a/ Műszaki koncepciók, ezeknek kidolgozásához szükséges hazai és külföldi adatok begyűjtése, feldolgozása; további lépés a kidolgozott koncepciók alkalmazása, majd az alkalmazás nyomán az eredmények felmérése és hasznosítása.

b/ Kutatások irányítása, koordinálása, a hozzá szükséges hazai és külföldi adatok begyűjtése, feldolgozása, felhasználása, beleértve a célprogramok keretében végzett munkát is, továbbá ideértve a kutatások hasznosításáról szóló adatokat.

c/ Termelésfejlesztéssel kapcsolatos alapvető információs igények, célkitűzések, azok megvalósítása; színvonalvizsgálatok, műszaki fejlesztési beszámolók, gyártás- és gyártmányfejlesztési eredmények stb.

d/ Műszaki szabályozással összefüggő információs igények a tipizálás, műszaki előírások, továbbá új anyagok, szerkezetek, újfajta építési módok tekintetében.

Ezen igények, igénykomplexumok jól követik az építésügy struktúráis és dinamikus felépítését, és szoros oksági kapcsolatban állnak egymással.

A koncepciók tekinthetők e dinamikus rendszer alapjainak, ezekre épülnek a kutatások és a termelés fejlesztésével kapcsolatos célkitűzések, végül e rendszer zárókövei a műszaki szabályozás dokumentumai, amelyek a műszaki életben a fejlődés további rugói, és amelyek visszahatnak az alapjaikként szolgáló igények továbbfejlesztésére, s ugyanakkor megalapozzák saját fejlődésüket is.

Az ÉTK javaslatában hangsúlyozta, hogy az igények eme négy csoportja - az információs rendszer könnyebb kezelhetősége szempontjából - önállóan is vizsgálható, tehát így is feltárhatjuk kapcsolatainkat és nyomon követhetjük a folyamatot mind az áramlásban résztvevő szervek, mind az információáramlás térbeli és időbeli lefolyása tekintetében.

A javaslat megállapította, hogy mind a négy igénycsoportra jellemző az a körülmény, hogy a legfelső döntési szinttől a legalsó döntési szintig, nagyjából azonos szervek vesznek részt az információáramlásban, bár az országos hatáskörű szervek szerepe az igénycsoportokon lefelé haladva egyre csökken.

Az itt elmondottak alapján érzékelhető, hogy a tárcaszintű koncepcionális javaslatok és tervezetek kidolgozásában az ÉTK milyen alapvetően fontos közreműködéssel kapott már szerepet. Bemutattuk, hogy mennyire más és újszerű feladatokkal bízták meg az ÉTK-t, az ágazati tájékoztatási rendszer kialakítása kapcsán, szemben a korábban végzett rutinmunkái mellett.

Itt kell még megemlíteni azt is, hogy a legutóbbi években, különösen 1968 óta, az ÉTK kap megbízást a KGST ÉÁB ülések szakmai anyagának előkészítésére, előterjesztések és vitaanyagok kidolgozására mindazon ülészakokon, amelyeken a központi építésügyi tájékoztatási szervek feladatairól, távlati fejlesztési terveiről, információgépesítési programok kidolgozásáról stb. van szó. Az ÉTK-nak ezzel ismét más jellegű feladatokat kell ellátnia, mint korábban, és a nemzetközi szintű tárgyalásokhoz előkészített anyagok összeállításával, nem egyszer az ÉTK szakembereinek a magyar delegációban való részvételével, valamint a soros KGST ülészakok magyarországi lebonyolításának megszervezésével sikerült már eddig is hasznos eredményeket szerezni a nemzetközi építésügyi kapcsolatok elmélyítése terén.

4. TÁVLATI SZEMPONTOK, GÉPESÍTÉSI PROGRAM

Az egyre sokasodó feladatok, a mind szélesebb körű profilbővülés és a műszaki fejlődés fokozott üteme szoros egymásra hatásban jelentkeznek az ÉTK fejlesztési programjában is.

A magyar építőipar előtt álló feladatok megvalósításához szükséges információs igények fedezésére, valamint a teljes információs rendszer széles körű nemzetközi együttműködéssel történő kiépítéséhez - éves átlagban - megközelítőleg a következő nagyságrendű műszaki dokumentumokat kell majd feldolgozni az információs tevékenység keretében:

hazai és külföldi szakkönyvek	6 000 db
folyóiratcikkek és időszaki kiadványok	20 000 "
kutatási jelentések, disszertációk, kongresszusi beszámolók stb.	3 000 "
hazai és külföldi építőipari szabaldalmak	8 000 "
hazai és külföldi építőanyag-, gép-, berendezés-, gyártmányismertető és termékkatalógusok	30 000 "
	<hr/>
évente	67 000 db

A felsorolt dokumentumok várható nagyságrendje megköveteli, hogy a műszaki tájékoztatási szervezet tevékenységét nagy körültekintéssel, előzetes gazdasági számításokkal és tervszerű fejlesztéssel alakítsuk ki. A jelentkező feladatok és a támogatott követelmények mellett az építésügyi tájékoztatási szervezetet csakis a gépi adatfeldolgozás - végső soron a számítógépek - alkalmazásával lehet hatékonyan, gazdaságosan és korszerűen megszervezni.

Az előbbiekben, az építésügyi ágazati információs rendszer kialakítását érintve, utaltunk azokra a javaslatokra, amelyeket ide vo-

natkozóan az ÉTK elkészített és előterjesztett. Ezek sorában részletes gépesítési program is kidolgozásra került, hiszen nyilvánvaló, hogy az információ gépesítése nem választható el az ágazat műszaki fejlesztési színvonalától, valamint az egyes szakterületek/vállalatok/információigényétől. Vagyis az információs rendszer gépesítésének kiindulópontja az ellátandó szakterület műszaki színvonala és információigénye. Ezekkel a szempontokkal párhuzamosan - az építésügyi tájékoztatás hazai gépesítési programjának lebonyolításához - külön figyelembe kell venni a hazai egyéb tárcaszinteken elért eredményeket, az ott folyó információgépesítési programokat. Az építésügyi ágazat ugyanis bizonyos vonalakon csatlakozik ezekhez az információs csatornákhöz, onnan is kap és azok számára is sugároz tájékoztató anyagot, s ez esetben a folyamatos kapcsolattartás csak hasonló gépegységek, azonos gépi rendszerek és kódok alkalmazása mellett lehetséges.

Az ÉTK-nak egyre magasabb szintű információs igényeket kell kielégítenie, amely munkájához már a legújabb típusu elektronikus rendszereket kellett segítségül hívni. Így az ÉTK azt a megoldást választotta, hogy a tárcán belüli kooperáció keretében a Számítástechnikai és Ügyvitelgépesítési Vállalat /SZÁMGÉP/ által üzemeltetett BULL Gamma 115-ös rendszerhez csatlakozott oly módon, hogy az elektronikus rendszer inputját képező 8 csatornás lyukszalag adathordozókat saját maga készíti el, és ezeket továbbítja mágneses tárolás és vizsakeresés céljaira a SZÁMGÉP-hez.

A várható fejlődést figyelembe véve, a nagy tárolókapacitású elektronikus rendszer mellett kellett dönteni, mert az információ gépesítése a lassan hagyományosnak nevezhető lyukkártyarendszerrel sem oldható már meg tökéletesen.

A további fejlődés, a jövő útja igen sok problémát vet fel, s ezek megoldása nem is egyszerű. Jóllehet az ÉTK az információk gépi feldolgozásában az első kezdő lépést megtette, nem tudni, hogy a jelentkező műszaki igények, a fejlesztési program és a beruházási tényezők együttes kongruenciája mikor biztosít további lehetőségeket. Komoly távlati fejlesztési szempont az is, hogy az ÉTK majdan olyan gépi központtal rendelkezzen, ahol az alkalmazott computer ugy látja el feladatát, hogy a központi tájékoztató szervezethez kapcsolódó vállalatok és intézmények saját perifériális egységeikkel közvetlenül is igénybe vehetik a Központ számítóberendezését információkeresés vagy egyéb adatfeldolgozás céljából.

Már az eddigi tapasztalatok alapján is egyre nyilvánvalóbb, hogy az építésügyi tájékoztatás területén a sokrétű és egyre növekvő és mind jobban differenciálódó igények kielégítését csak korszerű, gépesített információs rendszer oldhatja meg.

Ugy véljük, hogy az ÉTK-ban jelenleg is folyó ilyen jellegű kutatásaink, vizsgálataink és kísérleteink jó irányban haladnak, és a gépesítés bevezetése, illetve folyamatos megvalósítása, valamint széles körű alkalmazása hozzájárul a hazai és a nemzetközi építésügyi információs rendszer egyöntetű kialakításához.

KOVÁTS, T.: Development of information work in the Information Centre for Building /ÉTK/

After World War II, building industry did not exist in Hungary in any organized form, either in its former capitalist-type organization or in a form prepared for carrying out great tasks emerging in later years, thus there was no substantial need for technical information.

It was not until the fifties that a new socialist building industry started to take shape. At the same time certain problems arose in connection with the elimination of obsolete technologies, with the start of massive housing programs, and also with the introduction of a new technology. The rise of information needs, which suddenly appeared at that time, even aggravated the situation, and the rather neglected state of this industrial sector and the shortcomings of the training of manpower were all factors making the start of regular and high quality information work difficult.

It was under such circumstances that the first technical information agency, the legal predecessor of present day ÉTK, was set up. Its first function consisted in multiplying and distributing documents - thus performing an indirect information task - and in supplying the nationalized building companies with documents concerning organization, management and technology.

In pace with the increase in information needs and with the organization of Hungarian building industry transformed, the organization and scope of ÉTK have changed accordingly. Started in 1968, the new system of economic management was a turning-point in the system of technical information in the building industry involving the extension of the scope of work and of international relations. ÉTK is now engaged in editing an increasing number of publications and of periodicals, both regular and irregular, in conducting investigations in the international state and level of the building industries, in market research and also in wide-ranging technical information work within this industrial sector. The interaction of the growing number of tasks, the extension of the scope of work, along with the more and more rapid rate of technological development are all conspicuous features in the development program of ÉTK.

“ ” “ ”

КОВАЧ, Т.: О развитии информационной деятельности Центра строительной информации

После второй мировой войны венгерская строительная промышленность ни в своей прежней капиталистической организации, ни подготовленной к выполнению дальнейших крупных задач не существовала, таким образом и значительный запрос к технической информации не возник.

Новая социалистическая строительная промышленность начинала развиваться только в 50-ых годах, и тем самым проблемы, связанные с искоренением традиционных методов, с началом массового жилищного строительства, с заменой отсталой технологии выдвинулись на первый план. Положение затруднялось тем, что в это время уже возникает информационный запрос, однако запущенность отрасли и подготовки специалистов в значительной мере затруднял начало непрерывной и высоко качественной информационной работы.

При таких обстоятельствах создается первая в стране организация технической информации по строительству, выполняющая скорее репрографические и распространительские задачи и тем самым непосредственно играющая и информационную роль, являющаяся первым предшественником сегодняшнего Центра строительной информации, имеющая в первую очередь задачу обслуживать в недалеком прошлом национализированные предприятия по строительству материалами организационного, управляющего и технологического характера.

Параллельно с усилением информационных запросов в течение истекших лет и с изменением организации строительной промышленности изменились и организация и сфера информационной деятельности Центра строительной информации. Новая система управления хозяйством, введенная в 1968 году, ознаменовала поворот в отечественной системе технической информации по строительству и существенно расширились международные связи в области информации по строительству.

Возрастающее число единичных и периодических специальных журналов и изданий редактируется в Центре, проводятся исследования мирового уровня, рынка и выполняются задачи широкого охвата в отраслевой технической информационной системе. Возрастающее число задач, расширение сферы деятельности и повышенный темп технического развития отражаются в тесной взаимосвязи и в программе развития Центра строительной информации.

KOVÁTS, T.: Entwicklung der Informationstätigkeit des Informationszentrums für Bauwesen /ÉTK/

Nach dem zweiten Weltkrieg existierte die ungarische Bauindustrie weder in ihrer früheren kapitalistischen Struktur noch in der Form, wie es für die Verrichtung der künftigen grossen Aufgaben notwendig gewesen wäre, so dass also kein wesentlicher Bedarf an technischer Information vorhanden war.

Die Entwicklung der neuen sozialistischen Bauindustrie begann erst in den fünfziger Jahren, und parallel damit traten die mit der Aufhebung der herkömmlichen Baumethoden, der Ersetzung rückständiger durch moderne Technologien verbundenen Probleme in den Vordergrund. Die Schwierigkeiten wurden durch die Tatsache gesteigert, dass in dieser Zeit bereits ein Bedarf für Information bestand, jedoch infolge der früheren Vernachlässigung des Fachgebietes und der Fachausbildung die kontinuierliche und anspruchsvolle Informationstätigkeit nur mühsam in Gang gesetzt werden konnte.

Unter diesen Umständen wurde das erste technische Informationsorgan für das Bauwesen in Ungarn ins Leben gerufen, welches eher Aufgaben auf dem Gebiete der Vervielfältigung und Verbreitung und nur indirekt informatorische Funktionen ausübte. Dieses Organ war der erste Rechtsvorgänger des heutigen ÉTK, dessen Hauptaufgabe darin bestand, die Fachkader der vor kurzem verstaatlichten Bauindustrie mit Literatur über Organisation, Leitung und Technologie zu versehen.

Parallel mit den immer dringlicher auftretenden Informationsansprüchen und mit der Umbildung der Organisation der ganzen ungarischen Bauindustrie, wuchs die Organisation und auch die Informationstätigkeit des ÉTK.

Das 1968 in Gang gesetzte neue System der Wirtschaftsführung bedeutete im ungarischen System der technischen Information für Bauwesen einen Wendepunkt und auch die internationalen Informationsbeziehungen auf dem Gebiete des Bauwesens erweiterten sich wesentlich. ÉTK veröffentlicht mehr und mehr fallweise und regelmässig erscheinende Fachzeitschriften und Publikationen, es werden Untersuchungen zur Feststellung des Weltniveaus auf bestimmten Gebieten unternommen, Marktforschungen und weitgehende Informationsaufgaben im Rahmen des technischen Informationssystems des Industriezweiges verrichtet. Die sich immer mehr vermehrenden Aufgaben, die stets wachsende Profilerweiterung und das gesteigerte Tempo der technischen Entwicklung drücken sich in enger Wechselwirkung auch im Entwicklungsprogramm des ÉTK aus.

!!!